

KÖKTÜRK, Erol, “**Bir Mesleğe Adanan Yaşamın Adı: Galip Esmer**”, *II. GALİP ESMER Mülkiyet Sempozyumu*, Tapu ve Kadastro 1. Bölge Müdürlüğü, 3-4 Haziran 2002, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü İstanbul Bölge Müdürlüğü Yayını, İstanbul, 2003, s: 9-17.

BİR MESLEĞE ADANAN YAŞAMIN ADI: GALİP ESMER

Doç. Dr. Erol KÖKTÜRK
Harita Mühendisi

Galip ESMER ile yapılan her sohbet ve söyleşide, büyük bir içtenlikle, “mensubiyetinden onur duyduğum,” diye sözünü ettiği mesleği, onu oluşturan, neredeyse tüm yaşamını belirleyen ve dolduran bir özellik, bir anlam taşıyor... İstanbul Kadastro Okulunu 1937 yılında bitirdiği göz önüne alınırsa, dile kolay, 65 yıllık bir zaman dilimi bu...

“*Bütün ömrünü bir mesleğe vermenin anlamı nedir?*” diye sorduğunuzda, “Bana her şeyi mesleğim verdi... Her şeyi mesleğimden aldım. Bugün bir Galip ESMER varsa, çok şükür dışarıya taşmış bir adım varsa, hepsini mesleğime borçluyum,” diyor Galip Hoca...

Ben Galip Hocayı, Kadastro Lisesi’ndeki öğrencilik dönemimde tanıdım. Belleğimi o zamanlar için zorladığımda, “ciddi ve erişilmesi kolay olmayan bir insan,” izlenimi bırakmıştı bende. Derslerdeki disiplini, onun yaptığı işe verdiği değer bir uzantısı olarak yorumlanabileceksin de, bizlerin üzerine bir korku duygusu yaydığı söylenebilir... Ama aradan 25 yıl geçtikten sonra, 1997 yılından bu yana Galip Hocayla yeniden görüşmeye başladığımda, o yapının sınıfla, genel müdürlük makamıyla ilgi olduğu ortaya çıktı... O, artık meslektaş eşitliğiyle sizinle konuştuğunda, bilgilerini ve deneyimlerini paylaşmaya açan, bir gönül insanıydı...

Kimdir Galip ESMER?

Nüfus cüzdanında ay ve gün haneleri olmayan doğum tarihi, hicri takvime göre 1331’i gösteriyor... Miladi takvime göre 1915’i...

Malatya iline bağlı Arapkir ilçesinde KILIÇCIOĞLU ailesinden. Babasının adı Tayyar, annesinin adı Neyre. Ana tarafından, Divan-ı Hümayun ketebesinden Nasuhi Efendinin ahvadından. İki kız kardeşi ile birlikte geçiyor çocukluğu...

Orta öğrenimini Elazığ’da Gedikler okulunda tamamlar. Çünkü doğduğu ilçe olan Arapkir, o zamanlar Elazığ’a bağlıdır.

Tapu ve Kadastroya katılımı, bir rastlantı sonucu değildir. Öz dayısı o zamanlar tapu memuru olarak Elazığ’da görev yapmaktadır. Çevresinde de, akrabalarından olan, bütün kitaplarını kendisine ithaf ettiği ve kendisinin yetişmesindeki emeğinden dolayısıyla sürekli minnet duyguları taşıdığı Yümnü KARAMAĞRALI vardır ve kadastro müfettişidir. Yümnü KARAMAĞRALI’nın aracılığıyla, 1933 yılında İstanbul Tapu ve Kadastro Okuluna girer. O zamanlar kadastro kendisine pek çekici ve önemli bir kavram olarak görülme de, çevresindekilerin arasında yetişmiş olmakla, tapu açısından konunun yabancıları olmadan okula girer.

Bu okulda, daha sonraki yıllarda her zaman efsane olarak tanınan hocalardan feyiz alır... Başta bütün hukukçuların, bütün hocaların hocası olan Ord. Prof. Ebül’ula MARDİN, hocalarından bir tanesidir... Bir diğeri, yine İstanbul Hukuk Fakültesinden Ord. Prof. Ahmet Samim GÖNENSAY; bir diğeri hocası, İstanbul Hukuk Fakültesinden Ord. Prof. Mustafa Reşit BELGESAY’dır... BELGESAY, Türk Hukukunun her dalında eser vermiş, kaynaklık yapmış büyük bir hocadır. Yine İstanbul Üniversitesi

ordinaryüs profesörlerinden Şevket YUNT hocasıdır. Aynı zamanda Yargıtay İcra-İflas Dairesi Başkanlığından emekli Ahmet Refik GORBON hocası olmuştur. Bunlar hukuk kısmının hocalarıdır. Öte yandan ATATÜRK'e, İNÖNÜ'ye Harp Okulu'nda hocalık yapmış olan Ziya ÇAKIN, matematik hocalarıdır.

O, okula girmeden önce “teknik” ve “hukuk” şubeleri diye ayrı ayrı eğitim yapılmaktadır. Onların döneminde ikisi birleştirilir. Okulda teknik derslerde zayıftır. Öteden beri rakamlara karşı pek yatkın olmadığı için, özellikle de matematik dersinde zorluk çeker. Rakamlara ve çizgilere pek eğilimi, kabiliyeti yoktur. Kendi deyişiyle, “Teknik derslerde pek başarılı değildir...” Buna karşın, büyük hocaların sel gibi akan ifadeleri karşısında hukuk bilgisine fevkalade sıcak bakar ve ilgi duyar. Eğitim bir bütün olsa da, herkes kabiliyetine ve ilgisine göre derslere ağırlık vermektedir. Galip ESMER de hukuk yanıyla daha çok ilgilidir. Bu okulu 1937 yılında bitirir.

Mesleğin hukuk yanına olan ilgisinden dolayı, görevli olarak mesleğe girdikten sonra da, bu alandaki bilgilerini geliştirmenin gayreti içinde olur. Mesleğinin ilk yıllarında “genel müdür” olmak gibi hedefi yoktur. Yaptığı görevde kendini kabul ettirmek, sevdiği bu mesleği diğer meslektaşlara da sevdirmek gibi bir gayretin içindedir.

Mesleğin her kademesinde görev yapar. Ama başlıcaları, Yalova, Çanakkale, Rize, Sarıyer, Beşiktaş Tapu Sicil Müdürlüğü, Kartal Kadastro Müdürlüğü... Kartal Kadastro Müdürü iken Genel Müdürlük Kadastro Dairesi Başkanlığına atanır. Daha sonra da Genel Müdür muavini olur. Dr. Fuat ADALI, o zamanlar genel müdürdür.

Bir rastlantı sonucu, kendi deyişiyle “şansı icabı,” Ord. Prof. Dr. Hıfzı Veldet VELİDEDEOĞLU ile tanışır. Tanışma, 1945 yılında bir karşılaşmanın sonucu olur. O yıllarda Beşiktaş Tapu Sicil Müdürü'dür. Yaptıkları mesleki tartışmalardan ünlü hoca etkilenmiş olmalı ki, Galip ESMER'e, “birlikte bir kitap yazmayı,” önerir. Belki de, Yümnü KARAMAĞRALI'dan sonra meslek yaşamını etkileyen önemli tanışmadır bu. İlk yayını olan, “**GAYRİMENKUL TASARRUFLARI VE TAPU SİCİL TATBİKATI**” başlıklı kitabı birlikte yazarlar. H. V. VELİDEDEOĞLU, Bebek'te oturmaktadır. Orada bir apartmanı vardır. Bir katını boşaltır ve Galip ESMER oraya taşınır. O katta her gün akşam yemeğinden sonra buluşup gece 2-3'e kadar çalışırlar. 1945 yılında yazmaya başladıkları bu kitap 1950 yılında basılır. Önsözünü, büyük hoca Ord. Prof. Ebül'ula MARDİN yazar. 1956 yılında da kitabın 2. baskısı yapılır.

Meslek yaşamında Tapu Kadastro Genel Müdürlerinden Cemal ARUN, Halit Ziya TÜRKKAN, Mümtaz TARHAN, İzzet BELTAN, Dr. Fuat ADALI, Enis KANSU ile tanışır... 1960 askeri yönetiminden sonra yeniden genel müdür olarak atanan İzzet BELTAN'ın ardından genel müdür olur. İzzet BELTAN 2.2.1967 tarihinde görevinden ayrılır. Bu tarihten yaklaşık bir ay sonra resmi olarak genel müdür olur. Ancak bu tarihe kadar da, yani 7 yıl boyunca, resmen olmasa da, fiilen genel müdürlük yapar. Genel müdürlüğü o yönetir. Bu nedenle 18 yıla yakın genel müdürlük yaptığı söylenebilir.

Genel müdürlük koltuğuna oturduğu zaman kafasındaki hayal nedir? Kendi anlatımıyla bu hayal şudur: *“Benim öteden beri mesleğimdeki hayalim şu olmuştur: Mesleğimi çok sevdim. Hocalarımız, özellikle EBUL'LULA Bey hocamız, Hıfzı Veldet VELİDEDEOĞLU, ismimizin beraber anılmasından onurlandığım hocalarımız, “Yüzlerce kanun, binlerce ilmi ve kazai içtihatların kaynaştığı, büyük menfaatlerin çatıştığı bir ortamda görev yapıyorsunuz. Bu görevin taşıdığı sorumluluğa dayanmak zordur. Bu itibarla mesleğinizin sorumluluğunda Tanrı Korusun” demişlerdir. Ben de bunun bilinci içerisinde bu meslekte hizmet verirken, devleti ve mesleğimi şu veya bu şekilde herhangi bir zararın muhatabı yapmamak için dikkatli olmuşumdur.”*

Bu süre içinde iktidar değişiklikleri, bakan değişiklikleri olacaktır. Görev yaptığı süre içinde farklı partilerin 27 bakanıyla çalışır... Bu bakanlarla çalışması süresince kendisine müdahale girişimlerine fırsat verecek tavrın içine girmedigini özellikle vurgular.

Siyasal kanattan yapılan bir müdahale karşısında istifa eder. Fakat dönemin Başbakanı Süleyman DEMİREL istifasını kabul etmez. Fakat bakanla olan ilişkisi gerginlik aşamasına girdiği için hizmetin bundan çok etkilendiğinin farkındadır. Bu durum kendisini ciddi boyutlarda rahatsız eder. Devreye dönemin Başbakan Yardımcısı Alpaslan TÜRKEŞ girer, “*Bu böyle devam etmez. Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünü bana bağlayın,*” der. Kurum, Başbakanlığın yazılı bir oluruyla devlet bakanlığından alınarak, Başbakan Yardımcısı olan Alpaslan TÜRKEŞ’e bağlanır.

Genel müdürlüğü süresince ikinci baskı, Ahmet ŞENER’den gelir. Anlaşmazlığa düştükleri bir konuda ısrar edilmesi üzerine, kurumdan emekliliğini isteyerek ayrılır. Yıl 1978’dir.

Genel Müdürlüğü sırasında kurumun Bayındırlık İskan Bakanlığı’na, 12 Mart’tan sonra Harita Genel Müdürlüğü’ne bağlanması girişimlerini önler... 1965 yılında Kat Mülkiyeti Yasası, 1966 yılında Tapulama Yasası yürürlüğe girer. Toprak ve Tarım Reformu ve Ön Tedbirler Kanunu çalışmalarına görüş ayrılıkları nedeniyle katılmaz. 1973 yılında çok önemli bir gelişmenin önünü açar: Tescile Konu Harita ve Planlar Yönetmeliği yürürlüğe girer.

Birçok faaliyetinde ve yönetim çabasında yalnızdır. Belki de kendisi böyle istemiştir... Bu özelliğiyle yönetim döneminde kurumun mutlak egemenidir...

Parlamentoyla ilişkileri son derece güçlüdür. “*İtibarlı bir genel müdürlük bıraktığını,*” ısrarla vurgular. Bunu söylerken de, bir gururunu dile getirir. TBMM Genel Kurulunda, Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunda, 1966 yılında Tapulama Yasası, 1971 ve 1977 yıllarında Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü bütçesi üzerine kürsüde konuşmasına izin verilen tek bürokrattır.

Genel Müdürlüğü yönetirken, “*hiçbir zaman yakın mesai arkadaşlarından ve tümüyle meslektaşlarından uzak düşmüş, onların yardımlarından, desteğinden yoksun kalmış bir genel müdür olmadığımı,*” söyler. “*Eğer mücadelelerimde bir başarı var ise, o, onların her zaman benim yanımda, benim arkamda olmalarından, beni desteklemelerinden kaynaklanan bir güçle bu sonuçlara varmamdır. Bu başarı için her zaman, her vesileyle, hatta bugünkü yaşamımda meslektaşlarımı minnetle, şükranla anarım,*” demeyi özellikle ister. Bunları samimi bir inancın bir ifadesi olarak dile getirdiğini özellikle vurgular.

Emekli olalı 25 yıla yakın bir süre geçmiş olmasına karşın, mesleğe ve kurumuna karşı ilgisi azalmaz. “*Şunu söylemek istiyorum: Sanıyorum ki, mesleğimle, daha doğrusu gayri menkul hukukuyla ilgili olan günlük yayınların bile peşindeyim. Aylık dergilerin hepsi masamın üzerindedir. Ve hepsini okuyarak kütüphanemde saklarım,*” demektedir. Her gün en az 3-4 saat okumaktadır. Günlük gazeteleri okumaktadır, yanı sıra da meslekle ilgili bütün yayınları izlemektedir. Bunların bir kısmını hem gönderirler, hem de imzalı olarak “*lütfederler, ithafları vardır.*” Kütüphanesi o tür eserlerle doludur.

Görevi sırasında ve sonrasında siyasilerle arası hep iyi olmuştur. Büyük bir ustalıkla ilişkilerini sürdürdüğü söylenebilir. Siyasiler üzerinde önemli bir saygınlık kazanmıştır. Bunun sonucu olarak 1969 seçimlerinde milletvekili adaylığı söz konusu olur. Adalet Partisi’nden teklif alır. Teklif kendisine, Adalet Partisi’nin o tarihte seçimden sorumlu Genel Başkan Yardımcısı İsmail Hakkı TEKİNEL tarafından yapılır. Kendisine İstanbul’dan mutlaka seçileceği bir sıra önerilir. Değerli eşleri, bu olaylarla hiç mi hiç ilgilenmediği halde, “*Ne yapıyorsun, ne ediyorsun? Kendini bu işe verdin, evini ihmal ediyorsun...*” demeden, tahammül gösterdiği halde, o gün hiç beklemediği bir çıkış yapar. Sayın TEKİNEL’e, “*Eğer hizmetimizden memnun değilseniz, çok yorulduk, emekli olalım,*” der. Sayın TEKİNEL ise, “*Hayır!.. Biz onu emekli etmek için değil, daha önemli görevlerde bulunması için milletvekili yapmak istiyoruz,*” der. Ama eşleri, “*Peki,*” der, “*Ama eğer böyle bir seçime girer de kazanması için bir oya ihtiyacı olursa, ben oyu yine de İNÖNÜ’ye veririm...*” Çünkü babası, Arıburnu kahramanlarından Münip ARIBURNU, İNÖNÜ’nün yakın silah arkadaşlarındandır. Galip Hoca da zaten gönüllü değildir. Mesleğini çok sevmektedir. Yapabildiği kadar onu yapmaya karar verir ve öneriyi kabul etmez.

Hiçbir biçimde inançlarını gizlemediğini belirtir. Düşüncelerini açıkça söyler. Milletvekilleriyle her gün iç içe tartışmaları olmuştur. En yakın arkadaşlarını da eleştirir. Ama bunu kendi düşüncelerimden taviz vererek yapmaz. Yani, “*Kişisel görüşmelerinde de, düşüncelerinde de, içi karışık, dışı barışık bir insan olmak durumuna düşmemiş olmasının,*” huzuru içindedir. İnançlarında hiç değişiklik olmadığını belirtir. İster politikada olsun, ister sade vatandaş olsun, ister kamu görevinde olsun, amacı herkesin hakkını tanımak, kendisinin verebileceği kadar özverili bir çalışmanın içinde olmak, herkesin mutluluğuna yardımcı olmaktır. Temel felsefesi budur.

Türkiye'nin olması gereken yerde olmadığını düşünmektedir. Bizi yönetenlerin, “*Türkiye'yi layık olduğu yere getirmelerini,*” istemekte ve umut etmektedir.

Aktif görevi sırasında “*gezinen genel müdür*” olmamıştır. Hatta 28 yıl, yıllık izin bile kullanmamıştır. Teşkilatın başında kalıp, meslektaşlarının huzur içinde çalışmalarını yeğlemiştir. Tatil yapmamasını kendisine gazeteciler de sorarlar, “*Nasıl oldu da 28 yıl tatil yapmadınız?*” Kendisi onlara yanıt verir: “*Valla korktum, yerime birisi oturur diye...*”.

Yaşamında 20 yıllık öğretmenliğinin özel bir yeri vardır. Öğrencileri “*katı*” bir hoca olduğunu söylerler... Onun için öğretmenlik o kadar zevklidir ki... Tek bir dersini bile kaçırmamıştır... 20 yıl boyunca tek kuruş maaş almaz... Öğretmenlik maaşını, “*orada okuyan öğrencilerin kahvaltısına bir yardım olsun,*” diye bırakır. Anadolu'dan gelen bir insan olduğu için, onların geldikleri koşulları bilebilmektedir. O paraya gereksinmesi olmayan bir insan değildir. Ama bunu zevkle bırakmıştır onlara. Bu, onun bir ilkesidir. Nitekim kitabının son baskısını da, kurumun vakfına zevkle, isteyerek bırakır.

Günümüzde genel müdürlük yapacakların işinin çok zor olduğunu belirtir. Yeni görev üstleneceklerle öğütleri vardır: *Mümkün olduğu kadar işlerine ve meslektaşlarına sahip olmaları... Bir de meslek içindeki çürükleri temizlemeleri... İşe böyle başlamalarını öğütler... Başka türlü başarılı olamayacaklarını düşünür... “Eğer onu yapamıyorlarsa bırakmalarını,”* söyler... Hizmetler nasıl olsa yapılır... Ama asıl olan öğütlediklerinin yapılmasıdır.

Uzun süre Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü gibi bir kurumun bütün kademelerinde görev yaptıktan sonra, uzun genel müdürlük görevinin ardından emekli olmuş bir kişinin serveti nedir? “*Oturduğum dairem ve Bayramoğlu'ndaki bir sitede 85 m²’lik bir dairem var. Emekli maaşım, eşimin Ankara’daki evinin satışından kalmış bankada, sanıyorum ki 18-19 milyar lira birikimimiz, nakdimiz vardır. Tamamı bu...*” Yanıt, budur...

1978 yılında emekli olduktan sonra çok cazip teklifler alır. Büyük holdinglerden, özellikle Eczacıbaşı Grubundan... Merhum Nejat Eczacıbaşı çok ısrarlı olur... Eski Kültür Bakanı, Milli Eğitim Bakanı Avni Akyol, Eczacıbaşı'nın vakıflarında başkanlık yaptığı dönemde, Eczacıbaşı'nın kendisiyle görüşme isteğini iletir. Görüşürler... Genel olarak şunları söyler: “*Sizinle olmaktan mutlu olacağım. Size maddi açıdan bir teklifim olmayacak. Bordronuzu kendi ellerinizle yaparsınız. Bir binanın içersinde de istediğiniz gibi düzenlenecek odanız, sekreteriniz, arabanız olacak.*” Teşekkür eder ve şunları söyler kendisine: “*Ben bir teşkilatın başında uzun süre bulundum ve tek sözün sahibiydim. Bildiğim kadarıyla büyük iş adamları, fabrika sahipleri, iltifat ettiğim kişilere, bazen onların sindiremeyeceği, hazmedemeyeceği işler isterler... Mesela beni buraya niye alıyorsunuz? Harita-kadastroda yapılacak işlerinizde fikrimi alacaksınız. Ya da ‘Şunu takip et,’ diyeceksiniz. Benim teşkilata ancak cenazem gider. Ben oradan şu kadar yıl oldu ayrıldım. Hiçbir tapu dairesinin önünden hala geçmedim. Ama hepsi benim kalbimde yaşıyor. Hepsi evime gelirler, yemeklerde birlikte oluruz. Hepsi benim çocuğum gibiler. Ama eğer birisi gelir de, “Hocam iş mi takip ediyor?” derse, ben buna katlanamam...”* Kabul etmez öneriyi, nazik biçimde geri çevirir. KOÇ Grubundan gelen öneriyi de kabul etmez...

Meslektaşları kendisini sık sık ararlar, sorunlarını anlatırlar, fikir sorarlar... Onlara fahri danışmanlık yapar... Türkiye'nin dört bir tarafından ararlar, “*Hocam şunu ne yapacağız?*” diye sorarlar. Zevk verir aranmak ve onlara yardımcı olmak...

Yaşamının anlamı nedir? *“Yaşayabildiğin kadar yaşayacaksın... Anlamı da şu: İnsan fazla ihtiraslı olmamalı. Çünkü ihtiraslı olur da varmak istediği yere varamazsa, zig-zagların içerisine girer. O yaşamda kazandığı bir itibar varsa, onu kaybeder. Onun için ben o konuda çok dikkatli olunması gerektiğine inanmışımdır. İmkanlarım neyse, onunla yetinmek ve kişiliğimden taviz vermemek ve dostlarımla arasında ilgiyi, iltifatı kazanmak ve bir de meslektaşlarımla yaşamını ve mutluluğunu görmek. Yaşamımın felsefesi bu...”*

Mülkiyet Sempozyumu'na adı verildiğinde duyguları ne olmuştu? *“Tabii ki, onurlandım... Çünkü sempozyuma birçok meslektaşımın yanı sıra, Türkiye'nin seçkin ve saygın kişilerinin konuşmacı ve dinleyici olarak katılmış olması beni onurlandırmıştır...”*

YAYINLARI

Kitaplar

GAYRİMENKUL TASARRUFLARI VE TAPU SİCİL TATBİKATI, Ord. Prof. Dr. Hıfzı Veldet VELİDEDEOĞLU ile birlikte, İstanbul Matbaacılık, 2. Baskı, İstanbul 1956, 820 s.

MEVZUATIMIZDA GAYRİMENKUL HÜKÜMLERİ VE TAPU SİCİLİ, Tapu ve Kadastro Vakfı Yayınları, No: 2, Genişletilmiş 6. Baskı, Ankara 1998, XLVIII+1168 s.

Bildiriler

KAT MÜLKİYETİ UYGULAMASINDA BELİREN SORUNLAR, İstanbul Barosu Dergisi, Temmuz-Ağustos 1968, Sayfa: 436+.

TEAMÜLİ SU HAKLARI VE BUNLARIN TAPU SİCİLLERİNDEKİ GÖRÜNTÜLERİ, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 1972, Sayfa: 97+.

TÜRKİYE'DE TOPRAK REFORMU, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Haziran 1968, Sayfa: 51+.

YURDUMUZDA KADASTRO VE TAPULAMA ÇALIŞMALARI, Bakanlıklararası Koordinasyon ve Planlama Kurulu Yayınları, 19-27 Ekim 1973, Sayfa: 19+.

TOPRAK REFORMU-MEDENİ KANUN KARŞISINDA ARAZİ KANUNU İLE İLGİLİ GÖRÜŞLER, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Seminerlerinden Naklen Tapu ve Kadastro Mecmuası, Mart 1964, Sayfa: 2+.

TÜRKİYE'DE TAPU VE KADASTRO HİZMETLERİNİN ÜLKE KALKINMASINDAKİ ÖNEMİ, Yıldız Teknik Üniversitesinden Naklen, Mülkiyet Dergisi, Tapu ve Kadastro Müfettişleri Derneği Yayın Organı, Ağustos 1998, Sayfa: 2+.

GERÇEK VE TÜZEL KİŞİLERDE TEMSİL, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü İstanbul Bölge Müdürlüğü 1. Mülkiyet Sempozyumu, 4-5 Haziran 1998, Tarabya-İstanbul, s: 21-25.

Gazete Yazıları

TAHRİKÇİ VE YANILTICI BEYANLAR, Tercüman Gazetesi, 22 Aralık 1978.

TAPUNUN DELİNMESİ, Tercüman Gazetesi, 4 Eylül 1979.

ÇOK HAKLI ARAYIŞ VE AZ SAMİMİ DAVRANIŞ, Tercüman Gazetesi, 23 Mart 1980.

HİSSELİ ARSA SATIŞLARI YASAKLANIRSA, Milliyet Gazetesi, 6 Kasım 1980.

ATATÜRK VE MÜTEVAZİ BİR KÖŞE, Tercüman Gazetesi, 1 Şubat 1981.

TÜRKİYE-SURİYE EMLAK UYUŞMAZLIĞI, Tercüman Gazetesi, 20 Mayıs 1982.

TOPRAK REFORMU VE MEMLEKET GERÇEKLERİ, Tercüman Gazetesi, 1 Ekim 1983.

TARTIŞILMASI GEREKLİ ÖNEMLİ BİR KONU: ADALARDAKİ İHTİLAFLI VERGİ MESELESİ, Tercüman Gazetesi, 11 Ocak 1986.

MERA İHTİLAFLARINDAN ÇIKAN OLAYLAR, Tercüman Gazetesi, 15 Temmuz 1986.

TEHLİKELİ BİR İŞ: TAPU VE KADASTRO İŞLEMLERİNİN ÖZELLEŞTİRİLMESİ, Tercüman Gazetesi, 18 Mayıs 1987.